

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoent; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Amsterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr J. Kapteyn, IJmuiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Naaldwijk; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr S. J. Popma, Amersfoort; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schijpers, Rotterdam; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Dr H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Stroefker, Wolvega; D. Stroom, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Velthuis, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr I. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielinga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Witte, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: „Ontvangen van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria“, III. — Gedicht van Joost van den Vondel. — Uit de Schrift: Een energie van dwaling, 2 Thess. 2:11. — Kerkelijk leven: „Op de grens van twee werelden“, II. Over „duistere manieren“. — Schrifturen van Dr H. W. v. d. Vaart Smit. Kerk en politiek, I. — Even parkeren: Levenshouding. — Pop. wetensch. schetsen: Voetsporen Gods, V. — Aan onze Lezers. — Aan een jongeren tijdgenoot, No. 10. — Literatuur en kunst: Marx van St. Aldegonde, II. — Perschoon. — Kerknieuws. — Geen bijlage.

Wegens Synodevergadering deze week geen Catechismusbijlage. K. S.

HOOFDARTIKEL

„Ontvangen van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria“.

III.

C. De leer der Heilige Schrift.

Wanneer wij ons gaan bezighouden met het getuigenis van de Heilige Schrift, dan komt de vraag naar boven, of dat getuigenis betrouwbaar is.

De Bijbel leert ons duidelijk, dat de Heere Christus op bovennatuurlijke wijze ontvangen is. Het is de vraag, of de Bijbel hierin geloof verdient, ja dan neen. Nu is er altijd de mogelijkheid, dat de tekst van een bepaald gedeelte min of meer corrupt is. Dat er duidelijk iets is veranderd of toegevoegd. Is dat nu misschien ook het geval met die plaatsen, waarin ons de maagdelijke geboorte wordt geleerd, Mt. 1:18—25 en Luc. 1:35?

Het tekstgetuigenis van deze beide plaatsen is in de tekstgetuigenis eensluidend. Wel zijn er varianten op Mt. 1:16. De gewone lezing is: En Jacob gewon Jozef, den man van Maria, uit wien geboren werd Jezus, die genaamd wordt Christus. Deze lezing wordt gevonden bij de meeste handschriften, al de vertalingen behalve de oud-Latijnsche en de oud-Syrische. Een andere lezing is: En Jacob gewon Jozef met wien verloofd was de maagd Maria, die Jezus, die Christus genaamd wordt, baarde.

Deze lezing wordt gevonden bij sommige Grieksch manuscripten en de oude Latijnsche vertaling. De derde vorm luidt: Jacob gewon Jozef, Jozef, met wien verloofd was de maagd Maria, gewon Jezus.¹⁾

Deze lezing wordt gevonden in een Syrisch handschrift, dat in 1892 in het klooster op den Sinai werd gevonden. Velen hielden de Syrische lezing voor een ouderen tekst, dan die in ons Evangelie van Mattheüs gevonden wordt, en leidden eruit af, dat de bovennatuurlijke geboorte van Jezus uit de maagd Maria eerst later opgekomen was en dat Jezus oorspronkelijk als de natuurlijke zoon van Jozef en Maria beschouwd werd.²⁾

Maar deze conclusie is heelemaal niet gewettigd. Mt. 1:18 bevat in dit handschrift denzelfden tekst als ons evangelie. Bovendien staat ook hier de maagd Maria. Zoodat ook dit handschrift duidelijk de maagdelijke geboorte leert.

In twee van de vier Evangelien wordt dus de maagdelijke geboorte geleerd. Daarmee is voor ons in beginsel de zaak beslist.³⁾ Dat wil niet zeggen, dat geen antwoord kan worden gegeven op de vele bezwaren, die tegen de maagdelijke geboorte worden ingebracht.

1) J. Gresham Machen a.w. p. 178 v.
2) Bavinck, Geref. Dogmat. III, p. 307.
3) Vgl. E. Brunner, Der Mittler, p. 288. G. C. Berkouwer, Het probleem der Schriftkritiek, 1938, p. 108—125.

Het kan niet worden bewezen, dat de hoofdstukken Mt. 1 en 2, Luc. 1 en 2 oorspronkelijk niet bij deze Evangelien behoord hebben. Unaniem wordt door de handschriften Mt. 1 en 2 bij het Evangelie gerekend.⁴⁾ Deze hoofdstukken hebben denzelfden stijl als de rest van het Evangelie. Dat komt b.v. uit in uitdrukkingen, als: opdat vervuld zoude worden hetgeen van den Heere gesproken is door den Profeet 1:22, 2:15, 2:18, 2:23.

Deze hoofdstukken dragen een Joodsch en Palestijnsch stempel. Dat blijkt uit de bekendheid met de gewoonte van het Joodsche recht, dat ondertrouw als huwelijk beschouwd wordt, zoodat bij verbreking van den band het geven van een scheid-brief noodig is.⁵⁾

Het is niet mogelijk uit deze hoofdstukken de maagdelijke geboorte te verwijderen. Men heeft dat getracht in verband met de Syrische lezing van Mt. 1:16 (zie boven). Maar wij zezen er reeds op, dat dan in Mt. 1:18 de maagdelijke geboorte nog gevonden wordt. Bovendien veronderstelt hoofdstuk 2 de maagdelijke geboorte. Dat blijkt uit de uitdrukking, het kindeke en zijn moeder.⁶⁾

Wat het Lucas-evangelie betreft, ook hier is het tekstgetuigenis eenparig⁷⁾, dat de hoofdstukken 1 en 2 bij dit Evangelie behooren.

Als in Hand. 1:1 staat, dat Lucas in zijn eerste boek beschreven heeft al hetgeen Jezus begonnen heeft beide te doen en te leeren, dan ligt hierin niet uitgesloten, dat Luc. 1 en 2 niet bij het Evangelie behooren. Want ook hoofdstuk 3 begint niet met de werkzaamheid van den Heiland, maar met die van Johannes den Dooper.⁸⁾

Men beroept zich op Luc. 3:21—23, Hd. 1:22, 10:37, 13:23, dat de begiftiging met den Heiligen Geest het ware begin is in het leven van den Heere Christus. Dit argument wordt nog versterkt door de aanneming van den tekstvariant op Luc. 3:22. Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik u gegeneerd. (Ps. 2:7). Deze lezing, zoo zegt men, plaatst het begin van het zoonschap van den Heere Jezus bij den doop en wijst zoo aan, dat hetzelfde Evangelie het niet kon plaatsen bij de geboorte als Luc. 1:35 doet. Maar in Hand. 13:33 wordt de tekst uit Psalm 2 voor de opstanding gebruikt. Hieruit blijkt duidelijk, dat er rekening moet worden gehouden met verschillende werkingen van den Heiligen Geest. Lucas 3 beschrijft het begin van het openbaar optreden van den Heere Jezus.⁹⁾

Bovendien dragen deze hoofdstukken het stempel der echtheid. Zij hebben een duidelijk Joodsch-Palestijnsch karakter. Dat blijkt uit allerlei trekjes. B.v. uit het beschrijven van het leven van Zacharias en Elisabeth. Zij waren beiden rechtvaardig voor God en wandelende in alle de geboden en de rechten des Heeren onberispelijk 1:7; in de houding ten opzichte van het kinderen krijgen 1:25; de Messiaansche hoop wordt in Oudtestamentischen vorm weergegeven, het Koninkrijk van den Messias in Oudtestamentische termen beschreven. De auteur is op de hoogte van het tempelritueel.¹⁰⁾

Ook de liederen uit Luc. 1:46—55, 68—79; 2:29—32 dragen een Joodsch karakter.

Het valt niet te bewijzen, dat Maria niet begiftigd zou zijn met de gave van eenvoudige dichtkunst.¹¹⁾

Verschillende pogingen zijn aangewend, om, wanneer men de integriteit van Luc. 1 en 2 aan-

4) Alleen het Evangelie der Hebreëen, een Arameesche vertaling van het Mattheüs Evangelie mist deze hoofdstukken, maar hier hebben we duidelijk met een vermindering te doen. J. Orr, a.w. p. 43.

5) Machen, a.w. p. 172—174.

6) Machen, a.w. p. 176.

7) Alleen het Evangelie van Marcion mist deze hoofdstukken, maar hier is duidelijk sprake van opzettelijke beooging van het Evangelie. Vgl. Orr, a.w. p. 46 v. Machen, a.w. p. 48.

8) Machen, a.w. p. 49.

9) Machen, a.w. p. 50—55.

10) Machen, a.w. p. 62—74.

11) Machen, a.w. p. 75—101.

Een Koning Saul.....

Een koning Saul, van dootvyanden bestreên,
Toogh buiten 't leger 's nachts naer 's lants

[waerzeghster heen,
Op dat ze een' geest verwekte, om uit zijn' mont

[te hooren
Wat lot hem 's andren daeghs van boven was

[beschoren.
Zy wekte Samuël, een' ouden godtsprofeet,

Die uit der aerde rees, en in het lange kleet,
Hem spelde hoe hy op de lijken van dry zoonen

Zou storten in het zwaert, versteeken van zijn
[kroonen.

Toen wanhoop velt won, quam het nabrou te spa.
Die raet zocht buiten Godt, verviel uit Godts gena.

Dees misdaet wert hem voor een dootschult
[aengerekent.

Vrees Godt alleen, die weet wat spoet of ramp
[betekent.

JOOST VAN DEN VONDEL (Zungehin).

vaardde, de maagdelijke geboorte daaruit te verwijderen.¹²⁾

Men heeft gezegd: zonder de verzen 34 en 35 loopt alles gemakkelijk. Alleen in deze verzen is sprake van de maagdelijke geboorte.

Maar in Luc. 1:27 wordt Maria tot tweemaal toe maagd genoemd. In Luc. 2:5 wordt Maria de ondertrouwde vrouw van Jozef genoemd. Hoe is dit dan mogelijk, wanneer zij reeds in verwachting is? In Luc. 3:23 staan de woorden: zooals men meende. Zijn de verzen 34 en 35 een interpolatie, dan is ook dit vers geïnterpoleerd. Het is dus niet mogelijk deze verzen eenvoudig uit het verhaal te schrappen. Heel deze hoofdstukken veronderstellen de maagdelijke geboorte.¹³⁾

Wij mogen dus concluderen: zowel het Evangelie van Mattheüs als dat van Lucas leeren duidelijk de maagdelijke geboorte. Nu heeft men deze Evangelien tegen elkander willen uitspelen. Zij zouden met elkander in deze hoofdstukken niet overeenstemmen.

Maar, voordat wij die vermeende verschillen bespreken, moet worden vastgesteld, dat in de hoofdzaken deze twee met elkander overeenstemmen.

1. Jezus werd geboren op het einde van Herodes' regeering. (Mt. 2:1, 13, Luc. 1:5)

2. Hij werd ontvangen van den Heiligen Geest. (Mt. 1:18, 20, Luc. 1:35)

3. Zijn moeder was een maagd. (Mt. 1:18, 20, 23, Luc. 1:27, 34)

4. Zij was in ondertrouw met Jozef. (Mt. 1:18, Luc. 1:27, 2:5)

5. Jozef was van het huis en geslacht van David. (Mt. 1:16, 20, Luc. 1:27, 2:4)

6. Jezus werd geboren te Bethlehem. (Mt. 2:1, Luc. 2:4, 6)

7. Door goddelijke aanwijzing werd Hij Jezus genoemd. (Mt. 1:21, Luc. 1:31)

8. Hij zou een redder zijn. (Mt. 1:21, Luc. 2:11)

9. Jozef was op de hoogte van Maria's toestand, kende de oorzaak daarvan. (Mt. 1:18—20, Luc. 2:5)

10. Hij nam Maria tot vrouw, nam de verantwoordelijkheid op zich voor het kind. (Mt. 1:20, 24, 25, Luc. 2:5 v.)

11. Na de geboorte van Jezus woonden Maria en Jozef in Nazareth.¹⁴⁾

De verhalen bij Mt. en Luc. zijn niet van elkander afhankelijk. Zij dragen duidelijk een zelfstandig karakter.¹⁵⁾

Wenden wij ons nu naar de verschillen, die men tusschen het Mt. en het Luc. evangelie heeft opgemerkt.

a. Bij Mattheüs krijgt Jezus eere van de wijzen

12) Machen, a.w. p. 120.

13) Machen, a.w. p. 119—120.

14) Orr, a.w. p. 36.

15) Machen, a.w. p. 188.

uit het Oosten, bij Lucas van de herders. Het één behoeft evenwel het andere niet uit te sluiten.

b. Bij Matthéus is het huis van Jozef te Bethlehem, bij Lucas te Nazareth. Maar Matthéus ontken niet, dat Jozef en Maria in Nazareth hebben gewoond. Dat zij na de vlucht naar Egypte zich in Bethlehem willen vestigen, heeft niets vreemds. Misschien heeft Jozef in Bethlehem een eigendom gehad.¹⁶⁾

c. Bij Matthéus geschiedt de aankondiging van de geboorte aan Jozef, bij Lucas aan Maria. Waarschijnlijk heeft Maria het niet aan Jozef verteld. Deze berichten zijn niet met elkander in tegenspraak, maar vullen elkander aan.¹⁷⁾

d. Het verhaal van Lucas laat geen plaats voor het bezoek van de wijzen en het verblijf in Egypte. Maar het bezoek van de wijzen kan hebben plaats gevonden na de voorstelling in den Tempel.¹⁸⁾

Het verschil tusschen de beide verhalen kan heel ongezoekt verklaard worden, dat het getuigenis van Matth. teruggaat op Jozef, dat van Lucas op Maria.

Matthéus beschrijft de geschiedenis van 't standpunt van Jozef, Lucas van dat van Maria. Er is wel het bezwaar, dat wij van een optreden van Jozef in Jezus' openbare leven niets merken; evenmin, dat Lucas met Maria in aanraking is geweest, maar de mogelijkheid daarvan is allerminst ondenkbaar.¹⁹⁾

Een van de grootste moeilijkheden in deze kwestie is het verschil in de genealogiën van Jezus, die bij Mt. en Luc. worden gevonden (Mt. 1:1-17, Luc. 3:23-38). Het zou ons te ver voeren, wanneer wij deze kwestie hier breed gingen behandelen. Ons lijkt de meest voor de hand liggende gedachte, dat wij in Mt. het geslachtsregister van Jozef, in Luc. dat van Maria hebben.²⁰⁾

Een ander bezwaar, dat men tegen deze geboorteverhalen heeft ingebracht betreft de wonderen die er in voorkomen.

Men acht de verschijning van engelen en van de ster niet mogelijk.²¹⁾ Maar dat komt, dat men in beginsel niet de wonderen in de Schrift wil erkennen. Hier wordt het duidelijk, dat de kritiek op de geboorteverhalen uit ongelooft geboren is.

Wie de mogelijkheid der wonderen aanvaardt, wie kinderlijk gelooflijk aanneemt, dat bij God alle dingen mogelijk zijn, heeft geen moeite met de aanvaarding van de engelen, van de ster in de geboorte-geschiedenis; heeft geen moeite met de aanvaarding van het wonder, waarvan deze geboorte-geschiedenissen spreken: de maagdelijke geboorte.

Een kwestie, die, in verband met de betrouwbaarheid van de geboorte-geschiedenis, veel stof heeft opgejaagd, is de beschrijving van Augustus ten tijde van Cyrenius.

Het is niet doenlijk hier deze kwestie uitvoerig te behandelen.²²⁾ Door de latere onderzoekingen is zooveel wel duidelijk geworden, dat ten tijde van de geboorte van onzen Heiland een census moet zijn geschied.²³⁾

N.

K. M.

16) Machen, a.w. p. 193. K. Bornhäuser, Die Geburts- und Kindheitsgeschichte Jesu, 1930, p. 99.

17) Machen, a.w. p. 195.

18) Machen, a.w. p. 196.

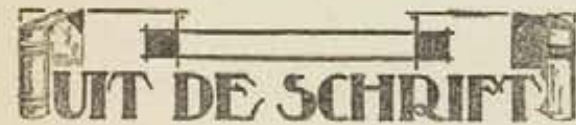
19) Machen, a.w. p. 199-202.

20) Zoo S. Greijdaus in het Bijbelsch Handboek N. T., 1935, p. 199. Over deze kwestie nader Machen, a.w. p. 203-209. Bornhäuser, a.w. p. 5-35.

21) Machen, a.w. p. 221-227.

22) Vgl. E. Schürer, Geschichte des Jüdischen Volkes im Zeitalter Jesu Christi, I, 1901, p. 508-544.

23) Vgl. W. Lodder, De historische betrouwbaarheid van het N. T., 2, 1935, J. Pickl, Messias König Jesus, 1935, p. 271-281. Machen, a.w. p. 238-243.

UIT DE SCHRIFT

Een energie van dwaling.

En daarom zal God hun zenden een kracht van dwaling. 2 Thess. 2:11.

Erasmus, de humanist, heeft in zijn „De Lof der Zotheid” zijn speelsche pen ook in den bijbel allerlei plaatsen doen aanstrepen, als geschikt voor zijn elegant „betoog”, dat in deze vreemde wereld de zotheid, de dwaasheid, den hoogsten lof verdient. In zijn bekende geschrift tracht hij in drie afzonderlijke pericopen getuigenissen óók uit de Heilige Schrift bij te brengen; en wie speelsche gedachten ook in deze omgeving verdragen kan, zal veel „waarderen” kunnen, schoon hij doorlopend valsch waardeert. Dat de geciteerde Schriftplaatsen door Erasmus vrijwel alle verkeerd uitgelegd zijn, en hij hem zonder uitzondering alle in een onschrijftuurlijk raam worden geplaatst, zal den kenner der Schriften duidelijk zijn reeds bij eerste lezing.

Maar dat Erasmus — zoover wij hebben nagegaan — het woord van Paulus uit 2 Thess. 2:11 geheel en al heeft laten liggen, dat mag ook op zijn eigen „standpunt” wel het allermeele verwonderlijk heeten.

Heeft misschien de majesteit van dit woord zelfs hem nog afgeschrikt?

* * *

Hoe dit zij, — verschrikkelijk is dit woord van oordeel wel. Met name voor wie let op die twee woorden: „zenden”, en „energie” (kracht).

God zal zenden, of, gelijk sommige handschriften lezen: God zendt. Als Hij zendt, dan is daar een almachtige, alomtegenwoordige kracht losgebroken. 't Is Zijn kracht. Als Hij zendt, wie houdt dan terug? Niet één! Gelijk Hij onweders zendt, en Zijn Woord, en Zijn Geest, en gelijk Hij in die alle Zijn raad volvoert, en nooit met leegte handen weer ziel komen wat eenmaal door Hem uitgezonden is, zóó is het ook hier. Als Hij een kracht van dwaling zendt, dan houdt ook niemand die kracht ergens tegen. Niemand, ook de kerk niet. Ook de Schrift niet. En vooral — God zelf niet. Waar Hij die kracht zendt, daar zal ze ook werken. Er is niets tegen te doen.

En dan — het is, zooals er in het grieksch staat, een energie van dwaling. Geen voorbijgaande vlieg. Geen grill. Geen bevlieging. Niet maar iets, dat aan „anhauchen” doet denken. Maar een energie. Dat woord krijgt in dit (aan den Antichrist gewijde) hoofdstuk des te sterker coloriet, nu het ook in hetzelfde verband met satanische en antichristelijke machten in verbinding wordt gezet. Satanische „energie” zal den Antichrist stuwten. Nu is satanische energie groot. Maar ze staat tenslotte nog altijd onder de toelating Gods en kan niets buiten Zijn wil. Maar als God zelf rechtstreeks een energie gaat zenden, een energie, die instrument wil wezen van Gods oordeel, dan is er met recht geen houden meer aan. De energie van dwaling moge aan den satan en aan den Antichrist de duizenden in de armen voeren, zoodat zij in een ommezien bij groote drommen achter het antichristelijke vandel aan beginnen te loopen, niettemin voltrekt zich in die opstuwung van geestdriftige leerlingen van den Antichrist een hen zélf voorstuwend gericht van God. Een gericht, dat sterker is dan zij, ook al verloochenen zij het nog zoo grandioos.

We belijden van de kerk, dat zij onder het aspect der genade niet alleen coetus (vrije samenkomst), doch ook congregatie is (d.w.z. een van hooger, en van sterker hand bijeen gebrachte menigte). Hetzelfde geldt onder het aspect van den toorn straks, en ook reeds heden, van de enthousiastelingen, die den Antichrist gaan volgen. Ze zijn een coetus, want ze bewonderen de „tekenen en wonderen der leugen”, die tekenen, waarin de energie van satan haar „parousie” heeft. Maar ze zijn ook een congregatie; een hoogere, sterkere hand drijft ze dynamisch op één hoop. Dat is de dynamiek der door God gezonden dwalingsenergie. Ze kunnen niet blijven bij het oude, het pakt hen niet. Ze kunnen het niet laten, dan dézen, dan één kant uit te kijken. Ze dwalen rond, „waartoe zij ook gezet zijn”.

* * *

Coetus, maar ook congregatie.

Maar als wij die beide termen hanteerbaar achten zoowel voor de door den doop tot Christus' leerlingen gemaakte geloovigen, „in hun vergadering vereend”, als ook voor de antichristelijke scharen, dan is er toch één albeheerschend verschil tusschen beide op te merken.

In het eerste geval (de kerk) is het woord congregatie gebruikt in eigenlijken zin. In het tweede daarentegen slechts in oneigenlijke betekenis. „Congregatie”, daar zit het woord kudde (Grex) in. Een congregatie is een kudde schapen. Bijgevoerd onder één Herder, door de energie van den Oppersten Herder en Eigenaar der schapen, van wien de Herder, die hen rechtstreeks weidt, gezonden is. Alweer: „gezonden”. Zoo is het in de kerk. Maar in de gecompliceerde „wereld”, die den Antichrist zal toebehooren, zal geen kudde zijn te zien. 't Zijn schapen, die in bokken zijn veranderd. Of — naar een ander beeld — slachschapen, op een hoop bijgedreven „tot den dag der slachting”, al noemen zij zelf hun samentreffen ook een krachtige, vroolijke vergadering voor het feest der uiteindelijke bevrijding.

* * *

Zoo gezien, is het volkomen verstaanbaar, dat de antichristelijke bewegingen, die in de wereld opkomen, steeds bewuster van twee woorden zich gaan bedienen.

Dynamiek.

En: mythe.

Dynamiek — een krachtige, zich baanbrekende wil, die de duizenden ontsteekt in oer-rassische drift, — ze heet alsdan meer waard dan een weloverwogen systeem.

Mythe — ze heet vruchtbaar, en paedagogisch effectief, — meer dan begripsmatige wijsheid.

De dynamiek der mythe verklaart zich dan ook autonoom; ze redeneert niet, en ze richt geen parlementen in, groote niet en kleine evenmin, ook schrijft ze geen in paragrafen verdeelde vonnissen met restricties en „althans”, één en andermaal. De beweging is haar alles, de partijen

gelden voor haar niet. Dynamiek — daarmee correspondeert het tekstwoord: zenden. Coetus. En „congregatie”.

Mythe — daarmee correspondeert het andere tekstwoord: dwaling. Heen en weer schommelen tusschen de „termen” der „problemen”. En dan in de mythe de polariteit der tegendeelen beleven! Coetus. Maar ook „congregatie”.

Vrije wil — coetus, zelfverharding.

Maar ook rechtvaardig oordeel. — „congregatie”, verstokking van des Heeren kant.

* * *

Nu moge de kerk scherp toezien, opdat zij geen „theologen” van de mythe dulde, geen leer, die theologie in „prediking” en „getuigenis” op doen gaan, en belijdenissen slechts als historische actestukken kunnen respecteren. De kerk ontdekke met schaamte, hoezeer de theologie der mythe reeds is voortgeschreden. En de staatkunde der mythe. En de paedagogie der mythe. En de religiositeit der mythe.

Want ofschoon het oordeel van het vallen in deze dwaling aan de ontrouwe kerk, evenmin als aan de verslapte christelijke politieke partij, of ondervereeniging, of hogeschool, of propagandacub, niet bespaard kan blijven, het zal voor wie geloof een spoorslag zijn, om des te scherper de energie der dwaling te onderscheiden van de energie van 't Woord van God, den Joden wel een struikelblok, en den Grieken wel een dwaasheid, doch hun die gelooven, kracht zoowel als wijsheid Gods. Energie van wijsheid, en genade, — zóó energiek, als de kracht geweest is, die Christus optrok uit de dooden. K. S.

„OP DE GRENS VAN TWEE WERELDEN”. (II.)

Sedert we ons vorig artikel schreven, is de bespreking van ons onderwerp ons wel vergemakkelijkt.

We merken n.l. op, dat we wel het een en ander meenden te weten van de manier, waarop de actiedr Colijn was doodgelopen, met name dat wat betreft de beide voorname punten van a. Oranjehuis en b. onafhankelijkheid, doch dat we ons niet bevoegd achtten, dienaangaande publieke mededeelingen te doen, onzerzijds.

Sindsdien heeft evenwel de R.K. Staatspartij gedurfd, wat wij niet aandorsten. Wie in dezen al of niet de voorzichtigheid te zeer uit het oog verloor, moge de toekomst leeren.

Hoe dit zij, feit is nu eenmaal, dat door de R.K. Staatspartij het volgende is gepubliceerd:

Door het dagelijksch bestuur der R.K. Staatspartij is tot de Kring- en afdelingsbesturen een rondschrijven gericht, waarin wordt uiteengezet, dat zich ook in dezen kring het verlangen van de overgrote meerderheid van ons volk om zich in sterke eensgezindheid en een waarlijk nationale eenheidsbeweging aaneen te sluiten, duidelijk heeft geopenbaard. Onder verwijzing naar het feit, dat de leiders der groote partijen, ook niet in gebreke zijn gebleven zich in te spannen voor de totstandkoming eener echt nationale samenbinding. Door omstandigheden buiten hun invloed is het gemeenschappelijk streven met eenige op den voorgrond tredende personen buiten den eigenlijken politieken kring, niet met gewenscht succes bekroond.

De in dat stadium van de zijde der Duitsche autoriteit gerezen bezwaren golden namelijk een passage uit den aanhef van het program, waarin ons volk werd aangespoord tot „eensgezindheid ook voor een wedergeboorte van Nederland in vrijheid en onafhankelijkheid en in trouw aan het Huis van Oranje”. Dat deze of een dergelijke aansporing niet de goedkeuring van de Duitsche overheid kon verkrijgen, werd omstreeks dienzelfden tijd in het openbaar bevestigd door den persereferent van het Rijkscorrespondent, die in een persconferentie van 17 Juli o.m. mededeelde, dat een „nationale concentratie niet is te bereiken door vast te houden aan verouderde begrippen; dat ook dit geldt voor den staatsvorm: en dat het niet in het belang is van het Nederlandsche volk, dat men over het vraagstuk van staatsvorm en monarchie lange debatten houdt, of dat men zelfs pogingen tot nationale concentratie van deze punten afhankelijk stelt”.

Duidelijk staat in deze van R.K. zijde verspreide mededeeling, dat „de Duitsche autoriteit” bezwaren had tegen de programpunten:

a. Oranjehuis;

b. onafhankelijkheid.

Nu weet ik niet, in hoeverre de hier bedoelde „Duitsche autoriteit” officieel is.

Als ik me niet bedrieg, is in bovenstaand citaat gerefereerd aan een uittaling van den Duitschen Heer Janke, meermalen aangeduid als „Pressesecernent, d.w.z. als beslissing-nemer inzake persaangelegenheden. Nu is diens positie tegenover het Hangsche Verdrag (zie „Frankfurter Zeitung”) ons niet geheel duidelijk. Maar in dit niet-geheel-omsduidelijk staat hij wat ons aangaat, niet alleen. Van meer

beteek
de hee
b.v. d
heeft
taire
in de
Als
partij
had b
autori
legisla
van b
het ec
verbod
van d
diens
min
statute
huis
Wij
lieft
tot sp
catie
gen, a
delijki
Wan
boven
lijk. V
dat ee
slotte
Voorli
reeds
Colijn
verb
deze c
waarin
„fragt
spoe
bezett
wil m
zuchte
boden
merkin
autori
Maar
mr Re
„de du
bij na
blijk
het n
van d
nen, w
onder
Wij
mach
onder
haar
dien
weging
met
oekase
erken
ten o
streek
ons h
anders

Keer
Staats
waa
lijke
bod
Zeg
om h
Unie”
(altha
tenslo
het
misle
zou d
dat
zijn
dat
huis
bijn
dat
reprae
en
onste
and
dat o
dan p
aan d
de ee
plomp
Zoo
genom
vera
den
eener
vert
swijg
mer”
niet?
gaan,
nu zó
twee
meerc
Wim
lezen